

פניני הפרשה

פינחס

עלון מס' **1146**

שנה כ"ג התשפ"ב

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נידד: 052-7654216
כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

שכר המאמץ

פינחס זכה בשכרו לברית שלום. ופירש הספורנו "שלום" ממלאך המות, כענין "עושה שלום במרומיו", שבשמים אין הפסד. ודבר זה התקיים בפינחס שהאריך הרבה ימים יותר מכל בני דורו. וכ"ש לדברי האומר אליהו זה פינחס, והוא עדיין חי וקיים. צריך להבין במה זכה פינחס לזכות הגדולה לקבל שכר בחייו, הרי כבר אמרו חז"ל: היום לעשותם ומחר לקבל שכרם. ושכר מצוה בהאי עלמא ליכא, משתי סיבות: א. כי לא משלמים שכר באמצע העבודה. ב. אין אפשרות לשלם שכר רוחני של אין סוף בעולם הזה, ואין מטבע בעולם שיכול לשלם שכרן של מצוות. אם כן, במה נשתנה פינחס מכל הברואים לזכות לשכר מידי בעולם הזה, ומה עוד ששכר זה הוא גם נצחי?

בספר בן איש חי דרושים מבאר בהקדים שאלה: בפרשה הקודמת נאמר "וירא פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ויקם מתוך העדה ויקח רומח בידו", ונשאלת השאלה למה היה צריך לייחסו בשעת מעשה עד אהרן הכהן, ועוד מהו "ויקם מתוך העדה" שנראה לכאורה כשפת יתר? אלא שבאה התורה לומר שעשה מעשה משונה כנגד טבעו, כי היה נכדו של אהרן הכהן שרגיל בעבודת כהונה וביהמ"ק ואפילו שעדיין פינחס לא נתכהן בפועל, אבל היה בן של כהנים שאין להם עסק במלחמה ואין מצוי בידם כלי מלחמה, לכן מספרת לנו התורה מעשה תוקפו וגבורתו של פינחס, למרות שהיה נכד אהרן הכהן והיה בתוך עדת משה ואהרן, אעפ"כ ויקם מתוך העדה. ועוד פלא שלא היה לו כלי מלחמה, ולמרות זאת לקח רומח בידו ועמד נגד כל שבט שמעון, לכן בדין הוא שיטול שכרו.

ומביא על זה משל למלך שהלך לצוד ביער, והיה עמו ראש הגיבורים שלו. באו לסטים ומחבלים להלחם בו, ומיד ראש הגיבורים, עם נשקו, הצליח להכניעם ולהבריחם. המלך שיבחו על גבורתו ואומץ לבו. אמנם הוא לא נתן לו שכר מיוחד על כך, אך העלה את דרגתו ומשכורתו. לימים, הזדמן למלך להיות לבדו ביער עם משרתו הממונה על מאכליו והוא היה איש מלחמה. באו לסטים ומחבלים, ואותו משרת גילה גבורה, לקח את חרבו של המלך למרות שאינו יודע להשתמש בה, רץ כנגדם, הפילם והרגם. המלך החליט לתת לו מתנה מיוחדת מאד. שאלוהו למה לראש הגיבורים שעשה כאותו משרת לא נתת מתנה כל כך גדולה? אמר להם: ראש הגיבורים, שמבין בתכסיסי מלחמה ויש לו נשק מתאים, לא עשה מעשה מיוחד בשבילי, ולכן שכרו בהתאם, אבל הנער המשרת שאינו רגיל במלחמה עשה מעשה שלא כטבעו ונלחם בחירוף נפש, בדין הוא שיטול שכרו. על כן פינחס זכה. וכן כל מי שמתאמץ ומתגבר על טבעו, וזכה לשכר גם בעולם הזה.

עצה טובה	יחיד ומיוחד
כדי להיכנס לשבת בלי לחץ, כדאי לקבוע שביום ששי לא מנסים מתכונים חדשים. כך הזמן לא יתבזבז על תסכול, מתח וחרדה. (נ. גריץ)	יחיד שבכל יום השלים בין ששה זוגות במסכת כלה פ"ג מובא שאחרי מיטתו של אהרן הלכו שמונים אלף בחורים ששמום היה אהרן, והם היו הבנים שנולדו מהזוגות שרצו להתגרש ואהרן החזירם. והנה אם במשך כמעט ארבעים שנה אהרן עשה שלום בית לשמונים אלף זוגות, יוצא שבכל יום השלים בין ששה זוגות. (ע"פ "קב ונקי").

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סערון זצ"ל

"צריך לשוב בתשובה בעודו בבחורות... כי תשובת הזקנה אינה מעולה כל כך, דמשום שלא מצאה ידו עוד בענייני העולם הזה כי תשש כוחו שב אל ה'. מה שאין כן השב בעודו בתוקפו שזה יורה שהיא תשובה אמיתית. אבל מכל מקום אמרו רז"ל דאפילו בימי הזיקנה יעשה תשובה ותתקבל תשובתו, וכמו שאמרו על פסוק 'תשב אנוש עד דכה' עד דכדוכה של נפש. ובזה אפשר לפרש כוונת הכתוב 'שובה ישראל עד ה' אלוקיך' וגו', דהיינו שיכול אדם לשוב עד ה' אלוקיך' לפני שתצא הנשמה מהגוף ותהיה 'לפני ה' אלוקיך'." (מגיד חדשות" ח"י עמ' רס"ב).

ובני אליאב נמואל ורתן ואבירם, הוא דתן ואבירם קרואי העדה אשר הצו על משה ועל אהרן בעדת קרח (כו. ט) – יש לדקדק שהיה לו לפסוק לומר "הם" דתן ואבירם? עוד יש להבין למה הביאו כאן בהמשך הפסוקים "ובני קרח לא מתו"? ויש לומר שהנה כתב רש"י על בני קרח שהם היו בעצה תחילה, ובשעת המחלוקת הרהרו תשובה בלבם. אם כן בני קרח, אע"פ שהיו עם אביהם בעצה אחת, ידעו לבסוף להתנתק ממנו, ולא להיות עמו במפלתו, ולעומתם דתן ואבירם כתובים בלשון יחיד "הוא" דתן ואבירם, שלעולם היו יחד בעצה רעה ולא השכילו להפרד איש מרעהו ולהנצל מהשאול שירדו אליו. ורמזה התורה להבדל בין הרשעים לצדיקים. (מכת"י הגאון רבי יצחק חן זצ"ל).

ושם בת אשר שרה (כו. מז) – כתב רש"י: לפי שהיתה קיימת בחיים, מנאה כאן. עכ"ל. קשה לי לפ"ז מדוע להלן (פסוק ס"ה) נאמר שרק יהושע וכלב נותרו מיורדי מצרים, הרי גם שרה בת אשר נותרה בחיים? ואפשר שכוונת הפסוק שמהזכרים, רק הם נשארו, ואילו מהנקבות נותרו רבות בחיים, לפי שלא חטאו בחטא המרגלים (כמ"ש רש"י שם ס"ז), שהוא היה עונשם של מתי מדבר. (חן בשפתותיך, כת"י).

אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוך העדה הנועדים על ה' בעדת קרח כי בחטאו מת (כו. ג) – ידועה המחלוקת בגמרא (שבת דף צ"ז ע"א) אם צלפחד היה מן המעפילים או מקושש עצים היה. ע"ש. ונראה לי בס"ד ראייה למאן דאמר מקושש עצים היה, והיינו שעשה מעשהו לשם שמים להראות לכולם מה עונשו של המחלל שבת, שאם עשה זאת במזיד ח"ו (או למאן דאמר מן המעפילים היה), אם כן מה מבקשות בנותיו בזכותו נחלה ומסנגרות עליו שלא היה בעדת קרח וכו', וכי עבירה במזיד קלה היא? אבל אם נאמר שעשה כן לשם שמים ניהא. והנה תמצא תיבת **בחטאו עולה בגימטריא כמנין שם הוי"ה, לרמוז שעשה כן לשם שמים. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).**

נקודת חן / עובדיה חן

מתי מיתת צדיקים מכפרת?

הרב בית יעקב שזהו שאמר משה לישראל: "אִיכָה אֶשָּׂא לְבָדִי - אם חפצים אתם ש"אִיכָה" אשא (אומר) לְבָדִי, ולא יאמרוהו גם ישעיה וירמיה בחורבן בית המקדש, למרות "טְרַחֲקֶם וּמְשַׁאֲכֶם וְרִיבְכֶם", דהיינו עוונותיכם, "הָבּוּ לְכֶם אֲנָשִׁים חֲכָמִים וְנִבְנִים וַיְדַעִים לְשִׁבְטֵיכֶם וְאֲשִׁימֶם פְּרָאשִׁיכֶם" (דברים א, יב-יג) - תדאגו שיהיו בכם תלמידי חכמים ותשימום עטרה לראשיכם, ואז כאשר יחפוץ הקב"ה לכפר עליכם יקח את הצדיק שבדור ולא את בית המקדש (ועיין עוד ב"אוצרותינו" בראשית א, יז).

מִן הַחֵיד"א זצ"ל בספרו "דברים אחדים" מוצא את סיבת החורבן בביזוי תלמידי חכמים, בתשובת ה' על השאלה "על מה אבדה הארץ" - "וַיֹּאמֶר ה' עַל עֲזָבְכֶם אֶת תּוֹרַתִי אֲשֶׁר נָתַתִּי לְפָנֶיךָ וְלֹא שָׁמְעוּ בְקוֹלִי וְלֹא הִלְכוּ בְּהָ" (ירמיה ט, יב). הארץ אבדה על עזבם "את", שעזבו את הריבוי של המלה "את", כפי שדרשו חכמים (פסחים כ"ב ע"ב): "את ה' אלהיך תירא - לרבות תלמידי חכמים". ואם תאמר וכי בשביל עוון כזה תיעזב הארץ? לזה המשיך הנביא: "וְלֹא שָׁמְעוּ בְקוֹלִי וְלֹא הִלְכוּ בְּהָ", כיון שביזו תלמידי חכמים, לא היה מי שיוכיחם, והגדילו חטאיהם עד שנחרב הבית. נשמור על כבוד התורה ונזכה לבנין בית המקדש.

מובא במדרש (שמות רבה פרשה ל"ה פסקא ד'): "אמר הקב"ה, כשישראל חוטאים, אני נוטל מהם צדיק אחד וממשכנו בעדם, ומכפר אני עליהם על כל עונותיהם". וההסבר הוא שעל ידי שנלקח הצדיק, מתעוררים הם לשוב לדרך הישרה (עיין סנהדרין ל"ז ע"א).

ולפי זה - כותב הגאון רבי יעקב הכהן טראב זצ"ל (מחכמי דמשק) בספרו "בית יעקב" - במקום להחריב את בית המקדש, יכול היה הקב"ה לקחת צדיק אחד. אלא שבאותם ימים ביזו ישראל את החכמים ולא החשיבו כלל, וממילא אין שום תועלת אם יטול מהם הקב"ה צדיק, כי פטירתו לא תעורר אותם לשוב לדרך הישרה. ולכן אמרו חז"ל (שבת קי"ט ע"ב): "לא חרבה ירושלים אלא בשביל שבזו בה תלמידי חכמים", שכן אם לא היו מבזים תלמידי חכמים, אכן היה הקב"ה לוקח צדיק אחד ומכפר על כל העדה.

והנה מובא במדרש רבה (איכה א, א): שלשה נתנבאו בלשון "איכה": משה ישעיה וירמיה - משה אמר "אִיכָה אֶשָּׂא לְבָדִי" וישעיה וירמיה התנבאו בלשון זו על חורבן בית המקדש. ע"ש. ועל פי האמור דרש

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

נשיכתן נשיכת שועל

נשמע מהעליה פסק הדין "איש פלוני זכאי, ואיש פלוני חייב!".

על כך שיש להיזהר בכבודם של תלמידי חכמים קטון כגדול, מובא מעשה נורא במסכת בבא מציעא (פ"ד ע"ב):

כך היה מונח בעליית הגג שנים רבות, בין שמונה עשרה לעשרים ושנים שנה. מדי פעם היתה אשתו עולה לעליית הגג, כדי לחוף את ראשו במים ולסרוק שערותיו, והיה נראה לה כאילו הוא ישן. כאשר לפעמים נעקרה שיערה בשעת סריקה, היה נראה במקום ההוא בצבוע דם כאדם חי.

הגמרא מספרת שלפני פטירתו של רבי אלעזר (בן רשב"י) אמר לאשתו: "יודע אני שחבריי החכמים כועסים עלי, ולא יתעסקו בקבורתי כראוי. לכן ברצוני למות על מטתי בעליית הגג, שם למדתי תורה. הניחי אותי כך שוכב על מטתי, ובכל פעם תוכלי ליכנס לחדר ההוא בלי כל פחד כאילו אני בחיים. אך הזהרי לא לגלות סוד מותי לאף אדם. ולאלי שישאלו עלי, תאמרי שמאחר וקשה היה עליו לסבול התרמית והשקר השורר בעולם, לכן הסגיר עצמו להיות פרוש מן העולם בחדר תורתו בעליית הגג. וכל איש שירצה לשאול עצה ממני, או בעלי דינים שירצו לדון בדין תורה, יעמדו בבית למטה, ויקראו אלי בקול רם מה שהם מבקשים, ואני אענה להם ממעל כמו בחיי חיותי".

באחת הפעמים שעלתה הגגה, הבחינה בתולעת הזוחלת באוזנו. נבהלה והצטערה, מחשש שמא גופו מתחיל להרקיב ח"ו. בא אליה ר' אלעזר בחלום הלילה ואמר לה: "אשתי היקרה, אל תפחדי ממה שראית, זהו עונש שקיבלתי על כך שפעם אחת שמעתי זלזול בצורבא מרבנן [תלמיד חכם], ומחיתי, אך לא מחיתי נגד המזלזל כפי שהיה ראוי. ולכן נענשתי שתולעת תנשכני באזני לאחר מיתה".

כמה חמור הדבר! רק פעם אחת בחייו שמע רבי אלעזר דברי גנאי שדיברו לא על גדול הדור אלא על בן ישיבה, ולא שהוא לא מחה, אלא שלא מחה כפי שהיה עליו למחות, ובכל זאת נענש!

אשתו הבטיחה לו לעשות כרצונו. וכך נפטר רבי אלעזר על מטתו בחדר תורתו אשר על העליה. והיא אמרה לכל כציווי בעלה. כאשר באו בעלי דינים לביתו, סידרו טענותיהם בקול רם למטה, אחר כך

☺ זה כא חוק! ☺

מתמיד אחד נדר שלפני ביצוע כל מצוה, ילמוד את המסכת הקשורה אליה, וכך יתבונן בראוי לקיום המצוה.

והנה מגיע יום חתונתו, והוא בושש מלהופיע בחופתו.

לאחר חיפוש, מצא אותו ראש הישיבה שלו בבית המדרש הונה במרץ במסכת כתובות.

למראה עיניו התמהות, הצטדק החתן: "אני חייב ללמוד מסכת כתובות".

"למה?" תמה ראש הישיבה.

"עשיתי נדר" עונה החתן.

"טוב, אז בוא נעשה התרת נדרים" מציע הרב בלחץ.

"בסדר", ניאות החתן, ומיד ניגש ללמוד מסכת נדרים...

☺ חוק חוק כא... ☺

חשוב להתכונן הלכתית ומחשבתית לפני קיום כל מצוה.

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

(פתוך ספר "מקור נאמן" ח"ג שנתיד בע"ה לראות אור)

שאלה: בננו בן החמש מרבה לקחת דברים שאינם שייכים לו. נסינו לבקש יפה או להילופין בדרכי הפחדה ולא עזר. האם יש דרך לגרום לילד לחדול ממנהגו?
תשובה: יש דרך לקחת לו דברים משלו, ואחר שילאה לחפש אומרים לו "כאשר עשית – יעשו לך". אבל לא בגיל זה. עוד מעט קט יגדל הנער ויווסר (הראב"ע).

שאלה: אדם ששמו "מאיר", האם יכול לקרוא לבנו "נהוראי", כיון שיש אומרים שר' מאיר הוא רבי נהוראי (עירובין י"ג ע"ב)?

תשובה: מצינו שני אחים בתנ"ך עזריה ועזריהו (דה"ב כ"א ב'). וידוע בשם הצמח צדק מליבאוויטש לגבי התן ששמו בשם המיו, שאם יש שינוי כל שהוא אין מה לחוש. וכל שכן בנדון דידן.

שאלה: האם נכון המנהג שלא קוראים על שם הסבתא שתי תינוקות שנולדו באותה שנה?
תשובה: לא שמעתי מנהג זה. לדעתי אפשר לקרוא ואין בזה בעיה.

שאלה: אני ואחי קרויים על שמה של סבתי לאה – אני קרויה לאה ואחי ליאור. האם יש בעיה ששני אחים יקראו בשמות שונים על שם אותו אדם?
תשובה: אין שום בעיה.

שאלה: האם מותר בימי בין המצרים לקנות בגד ולחדשו בשבת?
תשובה: נהגו שלא לברך שהחיינו גם בשבתות כדעת מרן החיד"א (סי' תקנ"א סק"י) ועוד. אם יש צורך, אפשר לסמוך על המקילין, ואם לא – כדאי לימנע כדי להרגיש את צער החורבן והגלות.

שאלה: האם מותר בתשעת הימים לקנות או למכור חולצות לתלבושת אחידה לתלמידות?
תשובה: אם כדי ללבוש אותן בשנה הבאה, מותר למכור ולקנות.

שאלה: האם בשבוע שחל בו תשעה באב מותר לקנות נעליים בהנחה, במדה והמחיר יעלה לאחר מכן?
תשובה: רק אם ההנחה רצינית – 50 שקל ומעלה. בית המקדש שחרב שוה הרבה יותר.

שאלה: יש לנו מפעל קטן שמכינים ומעצבים בו כובעים ומטפחות, ורצינו לדעת האם מותר לתפור מטפחות ולהשאיר הגימור לאחר תשעה באב?
תשובה: כל דבר שלצורך פרנסה מותר (חוץ מטויית חוטים, מפני אבן השתיה), ובלבד שלא למכור ושלא ללבוש עד אחרי תשעה באב. וטוב שהגימור יהיה אחרי תשעה באב.

שאלה: האם בימי בין המצרים מותר לקנות משחקים חדשים, ואם כן, האם מותר להשתמש בהם?
תשובה: לא ולא.

שאלה: האם בימי בין המצרים מותר לקנות מתנה לגננת או מורה ולמסור לה?
תשובה: אפשר להודיע לה שיש מתנה בהפתעה (ולא להגיד מה היא) ולמסור לה אחרי ט"ב.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ יוסף יצחק ז"ל בן שושנה תבלח"ט

להצלחת פסח יוסף בן מלכה הי"ו

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל